

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában, földszint.
Kéziratokat nem adunk vissza.

Telefon-szám: 151.

ELŐFIZETÉS: Helyben 1 évre 12 frt, 1/2 évre 6 frt, 1/4 évre 3 frt. 1 óra 1 frt. — Vidéken 1 évre 14 frt, 1/2 évre 7 frt, 1/4 évre 3 frt 50 kr, 1 óra 1 frt 20 kr.

HIRDETÉSEK: 6-hasábos petit sor egyszer 8 kr, minden következőnél 6 kr. Bélyegdíj külön 30 kr. Nyiltér sora 20 kr.

KIADÓ-HIVATAL:

ARADI NYOMDATARSASÁG (az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.)

Telefon-szám: 151.

Az ötödik kerék.

Arad, augusztus 13.

Mikor valamely szerv egy fajnál az életfeltételek viszonyainak változásánál fogva kezd feleslegessé válni, akkor az lassanként visszafejlődik és utóbb már csak hasznavehetetlen, sőt gyakran alkalmatlan durványképen szerepel, a mely az ő kóros állapotával sokszor veszedelmet okozhat az egész organizmusnak, de javára már soha sem szolgál. A parlamentaris élet fő szerveit a pártok képezik, s ezek között a fölöslegessé vált, de megüzökösödött voltánál fogva az egész alkotmányos közéletre korrumpálólag ható ugynevezett „Nemzeti párt” képezi azt a durványt, a melytől ha megszabadulhatna a parlamentarizmus, igen nagy javára lenne.

Mikor válik egy parlamenti párt fölöslegessé? Először akkor, ha nem tudja mit akar, s másodsor akkor, ha nincs módjában többé a parlament pozitív irányu működésében közrehatni.

Hogy a nemzeti párt nem tudja mit akar, azt nagyon könnyű kimutatni. Akarta a vallásszabadságot és az egységes házassági jogot, s mikor ezek pozitív alakban napirendre kerültek, akkor már nemcsak hogy nem akarta, hanem a legnagyobb mértékben ellenezte. Akarta a közigazgatás államosítását, és midőn a képviselőház asztalára kerültek a javaslatok, mindent elkövetett arra, hogy a parlament munkakepeségét — mely azokat életbe léptetendő volt — semmivé tegye. Akarja a közjogi alap fentartását, és egész törekvését most azon egy irányban összpontosítja, hogy a közjogi ellenzékkel egy-

verbarátságot létesítsen a másik közjogi alapon álló párt ellen.

Itt ugyan az ugynevezett „nemzeti párt” azzal igyekszik magát a szabadelvű párttól megkülönböztetni, hogy ő a közjogi alapot a nemzeti aspirációk szellemében fejleszteni kívánja, míg a kormánypárt annak változatlan főállásáért áll helyt. Régen bebizonyult, hogy ezen fejlesztési teória nem egyéb mint hazug ürügy, melylyel képtelen existenciájának az Apponyi-párt jogcímét szeretne adni. A közjogi alap fejlesztésének fogalma paradox valami; lehet azon változtatni akarni, s ez a közjogi ellenzék programja, s lehet azt a törvény betűihez hiven fentartani akarni, s ez, a kormánypárt programja, de az Apponyistaké is kellene hogy legyen, mert hisz az is közjogi alapon áll, ha ez a párt tudná, mit akar, vagy egyáltalán tudna akarni.

Abszurdum a közjogi alap fejlesztéséről beszélni, hanem igenis lehet ezen alapon belül az ország államiságát és annak nemzeti irányban való kiépülését fejleszteni, és erre törekszik állandóan a szabadelvű párt is az ő reformjai által, a mely reformok keresztülvitelében ismét a legkonokabb ellenzék — a nemzeti párt képezi. Ami pedig az önálló vanderületet, a magyar katonai akademiát, s egyéb ilyenmü kérdéseket illeti, melyekbe a nemzeti párt oly erősen kapaszkodik, azoknak a közjogi alaphoz semmi közük, s rögtön törvénynyé válhatnak, a hogy a törvényhozási tényezők hozzájárulnak.

De legkevesebb letjogosultsága van a nemzeti pártnak azon a czimen, hogy ő a parlamenti élet bármely irányu megnyilvánulásában hatékony tényezőképen szerepelhessen. Eddig az ő apró intrikáival,

természetellenes szövetekezéseivel, taktikázásával odatudta terelni a dolog menetét, hogy a parlament működésében a kormány pozitív alkotásait halasztani, vagy végleg megakasztani volt képes. Ma mar ezt sem tudja tenni, annyira elszigetelten áll a többi ellenzéki pártokkal szemben, hogy semmiféle közös akcióra nem léphetnek azokkal, akik nem támogatják őket s nem kernek és várnak támogatást tőlük.

Az ultramontánok mint megbízhatatlan és tehetetlen taktikázókat, megtagadták az Apponyistákat, és Zichy Nándor gróf ünnepélyesen kiadta az utat Apponyinak, míg a szélsőbal a saját reputációja érdekében szegyell velük egy gyékényen árulni, s mit sem tart az ő népszerűségére nézve kompromittálabb valaminek, minthogy abba a gyanuba keveredjek, hogy ő a klerikális tábor portyázó segédcapatával, az Apponyistákkal, bármi néven nevezhető összeköttetésben áll.

Azomban nem csak a parlamentnek lett az ugynevezett nemzeti párt ötödik kerekévé, hanem az országos párt életben is teljesen elvesztette minden befolyását és hiteletét. Ez a felső-óri esetből tünt ki legjobban, a midőn még csak jeltet sem tudott pártfelei közül felállítani a nemzeti párt. A miniszter kandidációja ellen itt a katolikus és klerikális irányzat támasztott ellenzékét, de erkölcsi képesség volt ezen politika érdekében annak hiveiből valakit nyilt fellépesre bírni, s végre is egy szélbali strohmann közjogellenes programja körül sereglettek az ultramontán főurak és papok, kiknek inkább nem kell a dualizmus és tenálló

Az „Aradi Közlöny” tárczája.

Az utolsó Haros.

— Az „Aradi Közlöny” eredeti tárczája. —

[7] Irta: Kesztká Mihály.

(Folytatás.)

A „Regatta-bál”-ra pedig óriási készülődés folyt. Egyik kétemeletes háztól a másikig húzták a sodronyokat, melyekről hatalmas zászlók mind csak a Regatta-bált hirdették. Száztágu rendező bizottság alakult, mely fényes ígéretet tett a bál sikeréről. A tánczrend összes zenezámjai a bála mind újonnan szereztettek.

Es Margit remegve várta a bált. Végre megérkezett. Az öreg Rékassy tapolt, mikor Margit bement hozzá, hogy megmutassa báli toálettjét.

Halvány rózsaszín csipkeruha volt empir szabásban. A csipkeszövet alól remekül tünt elő klasszikus természet. Mikor völégénye karján belépett a bálterembe, minden szem reá tapadt, Margit pedig olyan fehér volt, mint az a kamélia, mely szűzies keblén rengett.

... Aztán ráhúzták az első keringőt. Margit tánczolt. Kecsesen, bájjal, az egész báli fiatalság el volt ragadtatva; úgy körülözönlöttek, mint a méhek a virágot, mely illa-

tos mézzel teli. Haros meg szinte félve nézte menyasszonyát, mert olyan különösnek találta. Szemei oly lázas fényben csillogtak. Néha meg látta, hogy összeborzongott.

Es Margit csak tánczolt. A szünóra után már alig-alig birt és mégis tánczolt. Verő bácsi egy párszor odaszólt:

— Elég már Margit, nem engedem. Hanem Margit mindig olyan szépen tudott kérni és az öreg olyan engedékeny volt. Végre mégis megsokalta. Epen egy csárdást jártak. Margit Sztáray Pállal tánczolt.

Szilaján jártak. Mindenki őket nézte. Verő doktor izgatottan mondogatta.

— Most már elég. Menjünk. Es Margit megint olyan szépen tudott kérni és Verő bácsi ismét nem tudott kemény lenni. Margit fejében már ekkor ott zaibogott a Verő leány meséje.

... Tánczolt tüzzel... teste már olyan volt, mint a tűz... remegett a fáradságtól... nyelve száraz volt a tikkadtságtól... ekkor egy pohár jeges limonádé... és...

Hirtelen odaszólt Sztárayhoz. — Nem bírom tovább. Egy pohár forró limonádét.

Es kisurrantak a cukrázdába. Sztáray gyorsan limonádét parancsolt.

— Gyorsan, gyorsan sürgető Margit. Sze-

gény cukrász leány egész zavarba jött és kétszer feldűtötte a már megtöltött poharat.

— Eh jó lesz ez is, mondá Margit és mielőtt Sztáray megakadályozhatta volna, kikapta a jégűtőből a limonádéval telt poharak egyikét és fenéig űritette. Fejében újra zaibogni kezdett, aztán hallotta Verő bácsi hangját:

... egy pohár jeges limonádé és egy hét mulva kivittük a temetőbe...

Sztáray megkövülten nézte a leányt: csodálatosan is nézett az ki. Sugár, magas alakja plasztikusan vált ki a cukrázda sötét falu háttéréből; csipkeszövetű ruhája kissé tépett volt, és egészen alakjához tapadt, teljesen kitétetve annak szoborszerű szépségét; fedetlen karjai néha-néha megrándultak, melle erősen szihált, szemei pedig villogtak.

— Menjünk innen Margit nagysám, hideg van itt, meghűl, menjünk tánczolni, kell is most tánczolni, mert máskülönbben megárt a hideg limonádé.

— Nem, itt akarok maradni, meleg van odabenn. Megfulladok ott, levegő kell nékem. Es felrántotta a cukrázda ablakát. A márcziusi éj hűvös levegője osapott be az ablakon, meglibegtetve a függönyöket. Margit pedig ott állt kitárt, fedetlen mellel és karokkal.

törvényes rend, semhogy az *szabadelvű* legyen.

Ide jutott a híres *nemzeti párt* és a nemzet vezérének nevére aspirált fekete gróf: lejáratta végképen pártját és az őtet. Annyira semmivé lettek, hogy kénytelenek immár zászlajukat bevonni, s a hol még akadékoskodásukkal valami kárt a kormánynak és a szabadelvű pártnak okozhatni remélnek, ott csak a szélső baloldal vörös vagy az ultramontanizmus fekete zászlaja alatt tehetik, azt is hivatalosan, mert sem egyik, sem másnak nem kellene. A nemzeti párt az ország választói körében nem létezik, s a parlamentben is csak mint a legutóbbi választásból fennmaradt rudimentum existál, szegényére önmagának s kárára a parlamentarizmusnak, a korszerű haladásnak, a felvilágosodottságnak, szóval a magyar nemzeti állam megszilárdulásának.

BELFÖLD.

Lemondó főispánok.

A szombathelyi Dunántul azt a hirt közli, hogy Radó Kálmán, Vas megye főispánja beadta lemondását és szeptember végén megváltik állásától. Utódjául Reiszig Ede kereskedelmi miniszteriumi államtitkárt emlegetik. Ugyanez a lap fentartással írja azt is, hogy Svastics Benő, zalamegyei főispán legközelebb megválni készül állásától.

A meghasonlott klérus.

A Riforma vasárnapi száma a magyar egyházpolitikai mozgalmakról cikkez. Szerinte be fog állni az eset, hogy a magyar püspöki kar kénytelen lesz a kormány segítségét kikérni a saját alsó papsága ellen. Az alsó papság mozgalmát a magyar katolikus sajtó magatartását az összes valamire való olasz lapok erősen elítélik.

Tisza Kálmán beszámolója.

Mint nagyváradi tudósítónk sürgönyzi, Nagyvárad város szabadelvű pártjának választmánya tegnap Hlatky Endre elnöke alatt igen látogatott ülést tartott, melyen elhatározták, hogy Tisza Kálmán beszámolójának elmondása végett szeptember 2-ára hívják meg körükbe. A vasutnál a választó közönség tömegesen fog megjelenni. Tisza Kálmán Sal Ferenc polgármester fogja üdvözölni és fényes banderium fogja a „Sas” fogadóba kísérni, melynek nagy termében tartja meg beszámolóját. Tiszteletére ugyancsak fé-

nyes banket lesz. A beszámolóra a fogadtatásra és ebédre meghívotnak: Nagyvárad összes választó közönsége, Biharvármegye közönsége, valamint Biharvármegye összes országgyűlési képviselői. A fogadtatás és a többi ünnepek rendezésére Mezey Mihály elnökelete alatt számos tegy végrehajtó bizottságot alakítottak, melyben pártszínezet nélkül városunk összes előkelősége képviselve van.

„Szeretett minisztereink.”

— Kaas Ivor enyelgéseire. —

— augusztus 13.

Kaas Ivor szeretett hírlapíró társunk, a ki Lónyay Menyhért miniszterelnököt kivéve, soha egyetlenegy minisztert sem szeretett és bizonyára jelenlegi szeretett pártvezérét Apponyit is azért szereti, mert kizárva látja nála egyszer s mindenkorra a kormányra jutást: — fent közlött szerelmes czim alatt enyeleg a magyar miniszterekkel s a mit országvilág tud, lát, olvas (még a Kaas Ivor lapjában is), hogy mily osztatlan tisztelettel — és igenis „szeretettel” környékezik ma! (Lónyayt szegényt soha sem érte ez az osztatlan tisztelet és szeretet!) a magyar minisztereket mindenütt, hová utjaik vezetik, — e köztudomású tényeket Kaas Ivor sem nem látja, sem nem hallja, sem nem olvassa. Hanem megírja vezércikkben mind ennek épen az ellenkezőjét. Kisüti, hogy „önérzetes emberek” (no! no!) „kik nem hivei a kormány politikájának, a Wekerle-miniszterium tagjaival minden nem hivatalos érintkezést kerülnek.”

Hát persze, hogy — nem így van. Láttuk, hallottuk, olvastuk. Es Kaas Ivor azért, mert egynemelyik tekintélyes előkelő egyéniség furdóben időzött, mikor p. o. Wekerle kormányelnök feléjük járt, e körülményből azt süti ki szeretett irótársunk, hogy mennyire utálják Magyarországon a Wekerle-kormányt.

Hanem azért város város után jön, mely pártkülönbség nélkül hozza Wekerlének és társainak a diszpolgári oklevelet. Notabene: miért nem mertek felszólalni sehol sem a tisztelet, a közbecsülés és szeretett e legfényesebb jelével szemben Kaas Ivor „önérzetes férfiai?”

Es garmada számra halmodozott össze a temérdek bizalmi üdvözlő felirat Wekerle szobájában, mely irat alatt pártkülönbség nélkül ott olvashatja Kaas Ivor az ország legtöbb önérzetes férfianak nevét?

Es ha nem tisztelnék, sőt szeretnék a Wekerle-kormányt: hogy van az, hogy Kaas Ivoréknak nap-nap után fujni kell az ébresztő trombitát, hogy az ellenzék „önérzetes” férfait visszatartsák attól, hogy nem csak a nem hivatalos választásoknál is valahogy ne a miniszterre szavazzanak?!

Szeretett irótársunkhoz szavunk van. Bizonyára lesz az ön lapjában egy üres szabad vasuti jegy. Egy oly előkelő publicistának sohasem árt megismerkedni az ország igazi, hamisítatlan hangulatával. Hiszen csak ekkor irhat igazi, hamisíthatlan közvéleményről. Utazzék egy kicsit szeretett kollegánk az országban és főleg magyar vidékre s lássa meg a saját ép szemével: kit szeretnek ebben az országban jobban ma: az adóbehajtó Wekerlét, vagy az ő szeretett pártvezérét, Apponyit?

Es aztán próbáljon írni e témáról még egy vezércikket.

Asztalosok sztrájkja.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, augusztus 13.

Vasárnap délelőtt tartották meg, az asztalos-segédék a gyűlésüket, abból a célból, hogy megadják a választ a mesterek határozatára, a melyben a segédék kívánalmait megtagadták.

Mintegy ötezer asztalos-segéd gyülekezett össze a Szentkirályi-utcái tornacsarnokban. Az óriási helyiség a szó-szoros értelmében zsúfolva volt.

A segédék — az egyes szónokok javaslatához képest — egyhangulag kimondták, hogy hét főn reggel megkezdik a sztrájkot, folytatják mindaddig, amíg a jogos követeléseik teljesítésére nem lesznek.

A gyűlést Bodai István nyitotta meg, néhány szóval vázolván a helyzetet s a rendfontartására hiva föl a szaktársakat.

A szót aztán K. Szabó István vette át, aki bonczolgatta a mesterek részéről elfogadott határozati javaslatban foglalt állításokat s ezekkel szemben különösen a darabszámok (akkord) munka rendszerét állítja olyannak, amely a legfőbb oka a munkások nyomorának. Es ennek eltörlése nem is a tisztességes iparos mesternek fog ártani, hanem azoknak a „tandler” iparosoknak, akik a tisztességtelen versenyt megteremtették. A minimális munkabér meghatározását föltétlenül szükségesnek tartják, mert csak így lesz megadva a mód arra, hogy tisztességesen megélhessenek; csak így lehet elérni azt, hogy 263 munkanap után 540 frtot kereshessen a segéd, már pedig ez összeg is csak éppen arra elég, hogy a legalacsonyabbra szabott igényeknek eleget

tek, míg a terem közepén Haros Tódor állt és nagy hangon beszélt.

— Haszontalan fráter. En egy revanspartira voltam hiva és ez annyira elfoglalt, hogy nem birtam egy perczig se bemenni a terembe a második négyes után. Mondják, Sztáray táncolt azóta folyton vele. Tudom már régen fájt a foga erre a leányra, hanem elkapartuk az ingyenczkedő elől a gurmand-falatot. Es most képzeljétek, milyen alantas bosszút áll. Halálig táncoltatja menyasszonyomat és aztán jeges limonádét itat vele.

Sztáray, kit senki sem vett észre, midőn belépett, megrázkódott erre az aljas rágalmaszra és egész lénye felháborodott azért a cinizmusért, melylyel Haros báró Margitról beszélt.

Haros folytatta:

— En csak úgy mástól hallottam, rögtön Rékássyékhoz hajtottam, de nem eresztettek be, mert Margit lábzan van, félrebeszél. Óriási deliriuma van. Visszahajtatam ide keresni azt a Sztárayt, hanem nincs sehol...

— Sztáray itt van és hazug pimasznak mondja ezen urak előtt Haros Tódor bárót.

Egy pillanatig az a nehéz, kínos csend nehezedett a teremre, a melyben mindenki arra gondolt: mi lesz ezután?

(Folytatása következik.)

Sztáray ezt már nem tudta tovább nézni. Szinte erőszakosan rántotta el az ablaktól és a leány remegő karját karjába fűzve, bevitte a terembe. Margit hagyta, ment szólanul. — Verő bácsi egész kikelve képéből, jött elébök. Az istenért, hol voltak?

Sztáray felelt:

— Margit kisasszony forró limonádét kívánt inni és jegeset ivott.

— Ő te szerencsétlen, táncolni gyorsan. Sztáray kérem táncoltassa.

Hanem Margit-már nem birt. Tagjai elernyedtek, a végtelenségig kifárasztott testet a hirtelen lehűtés teljesen mattá tette. Verő bácsiban felébredt az orvos. Hirtelen elhozta Margit felöltőjét a garderobból és Sztárayval lekísértette a mindinkább gyengülő Margitot, haza mentek.

Sztáray hosszasan nézett az éj homályába továtúnó kocsi után. Klakkját levette fejéről, homlokáról félresimította csapzott haját és hagyta, hogy hűvös szellő lebegtesse. Olyan jó esett ez neki. Majd lassu, fáradt lépésekkel ment vissza a tánczoló közbe. Olyan borús gondolatai jöttek. Maga előtt látta Margitot, fehér arczából elővillogó szemét, a test minden izével tánczó alakot és aztán, szinte önkénytelenül kérte önmagától: és ez a leány szeretné Harost?

Sokáig gondolkodott ezen. A terem rejtett zugában egy bársony, kis kerevetre heveredett és álmodozott.

Már két éve szerette Margitot és nem mert neki megmondani. Egy napról a másikra halogatta, hisz semmiféle biztató tekintet nem tüzelte. Aztán jött Haros és...

— Eh, — tört ki a méla merengésből Sztáray, — nekem kellett volna előbb nyilatkozni. Harost nem szereti az a lány. Nem lehet, hogy szeresse. Végig törölte homlokát kendőjével, s halkán mondta utána:

— Végre is most már késő.

Aroza egy pillanatra eltorzult a gyűlölettel, majd megint kisimult, mert újra Margit kedves lényé jelent meg képzetében.

A zene pedig csak szólt, lágyan hangzottak a hangok; egy kedves keringőt húzott épen a cigány, az összecsengő akkordok himbálva, hullámozva verődtek vissza a terem falairól, majd összekeveredtek és halk zsongásként haltak el. Már csak egy pár alak tánczolt, továtúnó árnyékuk néha be-beverődött abba a kis zugba, hol Sztáray nyitott szemmel, hanyatt vágódva a keraveten szótt, fonta ábrándjait.

Nemsokára rövid, viharos rohampolkában fult el a zene. Sztáray is felkelt és az üres tánczottermen keresztül a játékszoba felé tartott.

Kivülről nagy zajt hallott; a nevét is mintha mondták volna odaenn, bmeagyorsáltá lépteit és belépett a szobába.

Már nem játszottak. Az urak szanaszét ül-

tehessen. Angliában is jól tudták, hogy csakis a minimális napibérek megállapítása biztosíthatja a munkások megélhetését s ezért ezt nagy sztrájkokkal igyekeztek keresztül vinni. Összetartásra, egyetértésre hívja fel a szakársakat. (Eljenzés.)

Braun Mór szólalt föl ezután. Az iparosok, a kiknek — ugymond — mi keresünk, visszautasították a követeléseinket. Láthatjuk, hogy mit művelnek a mesterek akkor, a midőn mi is biztosítani akarjuk a saját lételünket. Láthatjuk, hogy nincs egyéb céljuk, mint az, hogy bennünket teljesen kiszákmányoljanak. De most már rajtunk van a sor. A huszas árszabály-bizottság elementalegutolsó lépésig s ha ezt sem vették figyelembe a mesterek, minemtehetünk egyebet, mint hogy a munkát megszüntetjük. (Ugy van! Helyeslés. Eljenzés.) Határozati javaslatot terjeszt elő, amely szerint a segédek mai gyűlése kimondja, hogy mindazoknál a budapesti sztalosipartestülethez tartozó mestereknél, a kik a követeléseket nem teljesítik, a munkát megszüntetik és a sztrájkot hétfőn reggel megkezdik.

A határozati javaslatot a gyűlés egyhangul elfogadta.

K. Szabó szolt még s aztán az elnök buzdítja a tagársakat arra, hogy a sztrájkot kezdjék meg. A mesterek egymásközt csak hétfőig vannak kartellben, aztán közülök kiki a saját elhatározása szerint cselekedhetik. Ha — ugymond — e határidőn túl valamely munkásod elfogadja a követeléseket, jelentsék ezt be a segélypénztárnál. A mesterekkel különkülön senki se folytasson alkut, hanem mindent közöljenek a huszas árszabálybizottsággal.

A gyűlés tagjai azután rendben szétoszlottak.

Volt még ezen kívül a vasárnap folyamán több munkásgyűlés is.

KÜLFÖLD.

China és Japán háboruja.

A japánok támadásáról Wei-haiwei ellen chinai forrásból következőket jelentik: A japáni flotta már szerdán megtámadta a kikötéstől az erődöt és az arsenált, de támadása sikertelen maradt. Két támadást visszavertek. A bombázás huzamosabb ideig tartott. Lefolyásáról még semmi hír.

Angol lapoknak azt jelentik tizenegyedik kelettel Shangaiból, hogy China és Japán közt tegnap óta nagy tengeri ütközet van folyamatban, melyben japán részről huszonegy nagy hajó vesz részt. A csata lefolyása még ismeretlen. Nagyszárazföldi ütközet is van készülőben. Ez utóbbi csata színhelye Soeul, Korea fővárosa lesz, hova a chinaiak éjszakeről a japánok pedig — kik nemrég 20,000 embert szállítottak partra Koreában — délről nyomulnak elő. A koreai táviróhivatalokat a ország déli részében a japánok éjszakaon pedig a chinaiak elfoglalták és a háboru állásáról szóló táviratok továbbítását mindkét részről megtagadják.

Belcsév gyilkosa.

Mint Szófiából táviratozzák, a kormányhoz közel álló körökben bizonyosra veszik, hogy a Belcsév gyilkosa miatt Romániában megindított vizsgálatnak semmi eredményesebb következménye se lesz. A vizsgálat eddigi adatai azt bizonyítják, hogy az elfogott állítólagos gyilkos ártatlan. A gyilkos fejére kitűzött magas jutalom csábított el bizonyosan most is valakit, hogy mint a gyilkos felfedezője szerepeljen. Eppen ezért bizonyítatlan, hogy a bolgár kormány Arnaut kiadatását követelni fogja.

IDŐJÁRÁS.

Légyomás: reggel 7 órakor 761.6 milliméter, délután 2 órakor 758.8 milliméter. Hőmérsék: reggel 7 órakor C° + 15.8. délután 2 órakor C° + 22.9. Szél iránya és ereje: reggel 7 órakor EN. 4. délután 2 órakor N. 4. Felhőzet: reggel derült, délután többnyire derült. Csapadék az utóbbi 24 órában: 11 milliméter.

Véres kaláka.

— Saját tudósítónktól —

Nagyhalmagy, augusztus 13

A bruszturi pap folyó hó 8-án buzájának learatása végett kalákát (házi mulatság) rendezett, melyen 60—70 ember vett részt.

Este 9 óra után a kalákások közül Pász k Gyorgye bruszturi lakos hazafelé tartott, azonban az uton ismeretlen tettesek megtámadták és kövekkel fejét a felismerhetetlenségig összezúzták. A gyilkossági eset megvizsgálására Borsos Géza járási szolgabíró ahelyszínére utazott, midőn is a csendőrség a megejtett előnyomozás következtében Drágos Traján és Tolomej testvéreket már letartóztatta, mivel a gyilkossággal ők voltak gyanúsítva.

A vizsgálat során ugyanis, bár a tett elkövetését tagadják, kiderült, hogy Pász k Nikoláe bruszturi lakos éppen arra felé haladt, midőn Drágos Traján Pász kót, a földön fekvő áldozatát kegyetlenül ütötte. De mivel Pász k Nikoláe figyelmeztetésére sem hagyott fel állatiasságával, sőt őt magát is torkon ragadva s a földhöz verte, a tett helyéről elszaladt, mert félt a különben is brutalisnak ismert vadállattól.

A meggyilkoltra Drágos Valentin éjjeli őr bukkant rá, a ki a tett helyétől nem is nagyon távol találkozott a haza felé tartó gyilkosokkal.

A tett helyén a meggyilkolt mellett felejtette zsebéből kiesett kését és kalapját a gyilkos, melyet a nagy sietségben összetévesztett a meggyilkolt kalapjával. A több terhelő bizonyíték alapján letartóztatott Drágos Traján és testvérét Tolomejt a kir. járásbírósnak szolgáltatatták át a bűnjelvényekkel együtt és remélhető, hogy méltó büntetésüket elfogadják érn.

A meggyilkoltat Drágos Traján kövekkel ütötte félholtra, s azután elszaladt, azonban a sérülések oly súlyosak voltak, hogy 1 és fél órai kintódás után meghalt, 6 árva gyermeket és özvegyét hagyva hátra a legnagyobb nyomornak kitéve.

A gyilkossággal vádolt Drágos Traján különben vad tekintetű és sötét lelkületet eláruló ember, a ki különben egy vagyonos és tekintélyes bruszturi lakosnak veje.

Tettet a kalákán beszédett pálinkától felhevültten követte el, még eddig ki nem derített okból.

Különben e vidéken ez rövid idő alatt a harmadik gyilkossági eset, ami sajnos, a népmorális romlásának tulajdonítható.

IDŐJÓSLÁS.

A központi meteorológiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható:

— Augusz us 14. —

Enyhe. — Helyenként csapadék.

Öngyilkos spekuláns.

Bécs, augusztus 12.

Kuffler Henrik, kinek pöre egy pár évvel ezelőtt oly óriási feltűnést keltett — mint már táviratban röviden jelentettük — agyonlötötte magát. Reggel 5 órakor találták meg währingi Feldgasse 37. sz. lakásán átlőtt halántékkal.

Kuffler neve annak idején szomorú szenzációt keltett és vele kapcsolatban emlegettek a legnagyobb sikkasztást, melyet Bécsben valaha elkövettek.

Kuffler Henrik üzlete az eszkömt volt,

melynek forgalma évenként több millió forintba rugott. Speciálitása volt az ingadozó özégek váltóit elhelyezni. Minden egyes ilyen akciója azonban a banque-játék volt és Kuffler rendszeren elspekulálta magát, a mennyiben a czég utólagos fizetéképtelensége esetén a váltók értéktelenné váltak és neki, mint zéránsnak fizetnie kellett. Veszteségei igen nagyok voltak, de mindenkor sikerült neki rendezni a dolgot és féktelen örült spekulációmániája nem nyert megnyugvást, míg végre 1884-ben egy sikkasztásban való részvételért hét évi súlyos börtönre ítélték, mely büntetést azonban két hónappal később öt esztendőre szállítottak le. Azáltal, hogy büntetését magánzárkában töltötte, már három és fél év múlva, 1889. évi május 7-én szabadon bocsátották.

Testileg megtörve, de inkább idegessége, mint a börtön levegője következtében került ki Kuffler a börtönből. Ez a kemény lecke azonban nem használt neki semmit. Alig szabadult ki, ismét a legvadabb spekulációkba vetette magát, ámbár rokonai gyakran intették. Változó szerencsével játszott a börzén, melyre multja miatt direkt nem járhatott. A spekuláció lázának örült izgatottsága idegbajossá tette, mely bajt a börtön erősen kifejlesztett. Négy hónappal ezelőtt ütérgyuladást kapott, a mi megzavarta a vérkeringését és álmatlanságot okozott.

Két hét előtt Kuffler Budapestre utazott és ekkor baja még rosszabbra fordult. Minthogy javulásra nem volt kilátása, úgy látzik az 57 éves ember elhatározta, hogy saját kezével szabadítja meg magát az élettől. Valószínű, hogy nagy anyagi veszteségei is betolyással voltak erre az elhatározására.

Tegnap este Kuffler még a belvárosban volt és este, mint rendszeren lefeküdt. Ejjel a házban nem hallottak semmi durranást, hanem mikor reggel öt órakor szobájába léptek, átlőtt halántékkal halva találták ágyában. Otlövetű revolverből lött fejébe és a golyó agyvelejébe hatolt, a mi rögtöni halálát idézte elő. Feljegyzéseket nem hagyott hátra.

Kuffler házas ember volt, és gyermekeetlen neje egy uradalmi orvos leánya Morvaszágból. Kuffler elfogatása annak idején ropantul hatott a szegény nőre és a viszony köztük azóta feszült is maradt. A délelőtt folyamán rendőri bizottság vette föl a tényállást Kuffler lakásán.

HIREK.

Augusztus 14. Kedd. Róm. kath. naptár: Összb. — Protestáns naptár: Összb. — Görög-keleti naptár (augusztus 2.): István er. átv. — A nap két 4 óra 42 perczkor, nyugszik 6 óra 54 perczkor.

Szabadságharcsi emléktárgyak országos múzeuma (színházépület, II-ik emelet) nyitva van mindennap délelőtt 10—12 és délután 2—5 óráig. Bemutató díjtalan.

Könyvtár nyitva van szerdán és szombaton 3—4 és pénteken 11—12-ig. Helység: Pozsán: iskola, földszin.

Vonatok közlekedése.

— Érvényes 1894. évi május hó 1-től. —

ARADRÓL		ARADRA	
Budapest felé indul:		Budapest felől érkezik:	
Nagyvárad reggel	5.18	Vv. Csabáról reggel	9.10
Nagyvárad d. e.	11.30	Nagyvárad este	8.42
Gyorsvonat reggel	8.20	Személyvonat reggel	6.10
Személyvonat d. e.	11.30	Személyvonat d. u.	3.55
Személyvonat este	9.45	Gyorsvonat este	6.55
Erdély felé:		Erdély felől:	
Személyvonat reggel	6.35	Soborsinről reggel	7.—
Soborsin d. u.	2.30	Személyvonat d. e.	11.—
Személyvonat d. u.	4.30	Személyvonat este	8.55
Temesvár felé:		Temesvár felől:	
Vegyesvonat reggel	6.25	Személyvonat d. e.	9.44
Vegyesvonat d. e.	11.35	Vegyesvonat d. u.	3.44
Személyvonat d. u.	5.58	Vegyesvonat este	10.55
Szeged felé:		Szeged felől:	
Személyvonat reggel	5.—	Személyvonat reggel	8.50
Személyvonat d. e.	9.—	Személyvonat este	6.45
Vegyesvonat d. u.	4.20	Személyvonat este	10.—
Gurahoncz felé:		Gurahoncz felől:	
Személyvonat reggel	6.40	Személyvonat reggel	8.—
Személyvonat d. u.	5.23	Személyvonat este	6.50
Vegyesvonat d. u.	12.30	Vegyesvonat d. e.	11.43

— Személyi hírek. Fritsz Róbert szegedi kir. táblai bíró szabadságidejét az aradi hegyalján tölti el. — Lovich Gyula radnai szolgabíró hat heti szabadságidejét ma kezdte meg. —

Br. Waldstätten tábornagy Lippáról tovább utazott. — Kriván János megyei árvaszéki pénztárnok üdülési célból Tusnádra utazott. — Pollák Ignác az aradi hírlapírók „Pollák bácsija” Herkules fürdőből bazaarkezett.

— **József főherczeg Kisjenőn.** József főherczeg tegnap reggel érkezett Kisjenőre a kisjenői uradalmi birtokok megvizsgálására. Reggel 6 órakor robogott be a kisjenői pályaházba a rendes személyvonat, melyhez három szalon kocsi volt csatolva a főherczegek és kíséretük számára. József főherczeg és fiát Lászlót, Libits Adolf a főherczegi uradalom igazgatója, Vécsey Sándor udvarmester és Ulrich Antal uradalmi felügyelő kísérték. A szalonkocsiból a fáradtság minden jele nélkül, jókedvűen kilépő főherczeget Péczely Elek kisjenői főszolgabíró fogadta rövid, megleghangu szavakkal, melyekre a fenséges ur a szokott humorával válaszolt és úgy a szónokkal, mint Tabajdy Sándor járásbíróval és a pálya udvaron megjelent uradalmi tisztekkel kezét fogott és velük beszélgetésbe elegyedett. József főherczeg ez alkalommal hosszabb tartózkodásra jött Kisjenőre, ugyanis nyolcz napot fog a főherczeg fiával, Lászlóval a kisjenői birtokon tölteni, mely alkalmat aradi tisztelői mindenestre fel fogják használni, hogy meglátogassák a fenséges, örökké vig kedélyű főherczeg.

— **Jenő főherczeg.** Jenő főherczeg az új Hoch und Deutschmeister, vasárnap délután Bécsben meglátogatta báró Merkl tábornagyot, a közös hadügyminiszter helyettesét. Onnét a Vilmos főherczegtől örökölt palotába ment, amelyet egy óra hosszat megnézett. A palotából az északi pályaudvarhoz hajtatott és Henninger Vincoze örnagygyal Olmützbe utazott, ahova tudvalevőleg mint brigadiros be van osztva.

— **Köbor cigányok telepítése.** E fontos kérdés megoldásának szükségét már régen érzik az irányadó körök és a parlamentben is hangsúlyoztatott, hogy sürgősen kell már ez ügyben valamit tenni, mert általános a nézet, hogy a cigánykérdés megoldását továbbhalogatni nem szabad. A belügyminiszter kiváló gondoljai közé sorozta e nehéz kérdést, aki komolyan tanulmányozta a cigánytelepítést. Ennek eredménye aztán az lett, hogy a cigányok telepítésére vonatkozó törvényjavaslat a belügyminiszterium rendőri osztályában már készen van. A javaslat egészen eredeti koncepció. A minden ízében magyar törvény a kényszertelepítés elvein alapszik. Szerzője Bajcsy László kunágotai jegyző, a ki a kérdésnek alapos ismerője. Mint mondják, a törvény a gyakorlati életben is jól be fog válni. Megemlítjük, hogy Magyarországon ezidőszent 270,000 cigány van. A kontemplált törvény szerint a telepítendő 88,000 cigányt községenként a lélekszám arányához képest fogják megosztani, úgy azonban, hogy hat osaládnál több egy nagyobb községbe se telepíthessék. A belügyminiszter a javaslatot még ebben az esztendőben törvényhozás elé terjeszti.

— **A segédtiszt állás.** Az Arad városánál megüresedett segédtiszt állást a jövő havi közgyűlésen töltik be választás útján. A pályázati határidő már lejárt. Az állásra öten pályáztak: Kisfaludy Károly, Szathmáry Lajos, Hidvéghy Gyula, Kiszner Béla és Fényes Gusztáv.

— **Játékpénzek eltiltása.** A magyar kir. pénzügyminiszter egy régebben kelt rendeletével eltiltotta a külföldi játék-pénzek behozatalát, most — egy legújabb kibocsátott rendeletével — avval toldotta meg a játék-pénzek használatát szabályzó rendeletét, hogy eltiltotta a belföldi játék-pénzek gyártását is, melyek vert pénzeinkhez úgy szinre, nagyságra, mint veretre nézve is megegyeznek.

— **A fékező rejtélyes halála.** Kovács Imre zárfékező hulláját, ki a július 29-én Erdélyből érkező vonaton teljesített szolgálatot, — mint megirtuk — a vonalór találta meg. A hatóság és rendőrség előtt az eset már az első perozben nagyon rejtélyesnek tűnt fel, mert Kovács zárfékezőnek mellénye és inge el volt tépve. Testén több olyan sebet is találtak, melyeket nem az esés következtében kaphatott, a miből egész biztosan meg lehetett állapítani, hogy a zárfékezőt valaki a vonaton leütötte, aztán a vonatról ledobta. A csendőrség a legnagyobb buzgalommal fáradozott a rejtélyes gyilkosság kiderítésén. — Eddig az derült ki, hogy Kovács Imrének az egyik erdélyi állomáson hevesebb szóváltása volt egy vasuti kalauz ruhába öltözött ismeretlen emberrel. Az eset még az illető állomáson is feltűnt, de később senki sem gondolt rá, csak most a vizsgálat megindításakor. — Alapos a gyanu, hogy az illető Kovács Imrének valami ismerőse lehetett, a ki áruhában utazott a vonaton. A csendőrség gyanúja Kovácsnak egyik régi ismerőse irányul, a kivel az utóbbi napokban többször hevesebb összeszólalása volt. Az eddigi nyomozat eredményéről a radnai kir. járásbírósnak jelentést tettek, mely elrendelte Kovács Imre exhumálását. Ennek megtörténte után szenzációs letartóztatások várhatók.

— **Hiábavaló várakozás.** Kovaszinózi ról írja lapunk levelezője: A községből egy deputáció készül Eötvös Lóránd báró, vallás és közoktatásügyi miniszterhez, mivel az a radi kir. tanfelügyelőséghez beadott kérvényük hat hét óta elintézését nem nyert. Ezt a hiábavaló várakozást unták el a kérelmezők.

— **Jegyzők gyűlése.** Az új-aradi járási jegyzői-egylet folyó hó 24-én Új-Aradon a fogadó helyiségében Herold Rezső elnöklete alatt tartja rendes negyedévi közgyűlését, mely alkalommal több közérdekű ügy kerül tárgyalás alá.

— **A pópája ellen fellázadt község.** A radnai kir. járásbírósnak büntügyi osztályánál — mint az „Aradi Híradó” írja — szombaton rendkívül érdekes tárgyalás volt. Az elmúlt télen Vácán András bajai oláh pópát hívei azzal gyanúsították, hogy a legjobb községi földeket a hívek megkárosítása mellett a saját kezére juttatta. Vácánt megöléssel fenyegették. Így az eset a bíróság elé került. Embey kir. aljárásbíró 26 bajai panaszos oláh gazdát rendelt be Radnára. A tárgyalás során a pópával kibékölték és mindannyian visszavonták feljelentésüket. Az aradi szentszék részéről a vizsgálatnál Hamzsa Vojku lippai esperes volt megbízva, a kit a kir. járásbíró szintén kihallgatott.

— **Magyar grófnő az oláhokról.** A Revue de Paris című francia folyóirat legutóbbi száma cikket közöl egy magyar főúri hölgytől, Károlyi Ella grófnőtől. — Nemcsak a cikk szerzője érdekes, hanem a tartalma is. Az oláh kérdéssel szól a grófnő nemes lelkesedéssel védelmezi meg nemzetét ama rágalmak ellen, melyek Romániából a francia sajtót is telelarmázták. A grófnő sajnálatát fejezi ki a fölött, hogy vannak francia lapok, melyek az oláhok ügye mellett agítálnak, holott ezeknek legtöbb kívánsága teljesen jogtalan, panaszai alaptalanok, mert a magyarországi oláhok helyzetét alán jobb a romániaiakénál is. — A grófnő összes állítását példákkal bizonyítja be, miket itthon tapasztalt Magyarországon.

— **Kétfejű sas templomon.** Temesvárról írják a lapunknak: Városunk hazafias érzelmű polgárságának megbotránkozására a megyeházzal szemközt álló temesvári katolikus püspöki templom homlokzatán a feketesárga kétfejű sas még most is oly büszkén tündököl, mintha csak Bach miniszter korázkában élne. — Desseffy Sándor hazafias magyar püspök ne érezné magát indíttatva arra, hogy eltávolíttassa a város

legszebb helyéről azt a csunya madarat, amelynek uralma idején — hál' Istennek — régen tul volnánk!

— **Vasutépítő, a ki nem fizet.** A békés-csanádi vasut építője, Pollácsék Mihály, a kisajátított földekért nem fizetett. Tallián Béla főispán azért fölszólította, hogy augusztus 15-éig fizesse ki az illető összegeket, mert különben jelentést tesz a miniszteriumhoz és a megyét retorziók alkalmazására fogja fölhívni. A főispán és a bizottsági tagok lemondanak a vizsgálóságról. A főispán erélyes föllépése általános meglegedést kelt. Ez ügyben több százan vannak érdekelve.

— **Az új kantinos.** A waggongyári kantint 48 pályázó közül Hartmann Mór temesvári lakos nyerte el 2500 frt évi bér mellett. Weitzer János igazgató, ki ez ügyben Aradon időzött, tegnap elutazott.

— **A Mars bolygóról.** A Mars bolygó október közepe táján napközbe jő és csupán 64 millió kilométernyire lesz a földtől. A csillagászok azt hiszik, hogy az erre a célra alkalmas óriási távcsövekkel jobban vizsgálhatják majd meg részleteiben a Marsot, mint azt 1892-ben tehetők, a mikor pedig nyolcz millióval kevesebb volt a távolság. Ha már a Mars több mint száz millió kilométernyire van hozzánk, a vizsgálódásokat már megkezdték. Július 28-án Javelle csillagász Nizzában a bolygó déli részén világos sávot vett észre azon a ponton, mely a nappal és éjszakát elválasztja, ezt az észlelést Pickering amerikai csillagász is megerősíti. Egy műkedvelő csillagász, Lowell Perczival külön kis csillagvizsgálót építtetett a Mars bolygó tanulmányozására Arizona állam egyik kedvező helyén. Itt is látták az említett sávot. A világosságot ott látták, a hol eddig tengert hittek, így tehát a nagy vizek a Mars déli féltekéjén valószínűleg szigetek lesznek.

— **Csodás megmenekülés.** Kiszindia a radmegyei községben valóságos népvándorlás van egy kétszáz éves tölgyfához, melyet a villám egy pillanat alatt szilánkokra széttépett, örökre megsemmisített, mert tövig kiszáradt. E fa alá huzódott meg a nagy vihar elől két asszony, akikkel valóságos csoda történt. A villámcsapás, daczára hogy a fát teljesen elpusztította, a két asszonynak egy kis ijedtség nélkül egyéb baj nem történt. A nép egy oltárképpel akarja e helyet megörökíteni. Ugyanezen a napon a villám Gurahonczon és Zöldesen az erdési lakba beütött a telefonhálózat szerkezetét szilánkokra széttépte, a mely az arad-csanádi vasut tulajdonát képezte.

— **Kezdődik a vadász-szezon.** A vadászok szezonja holnap veszi kezdetét. E nap a foglyok idillikus életének megzavaró napja s bavezetője az igazi vadász-szezonnak, mikor azután nincs irgalom, kegyelem a tapsifüleseknek, meg más vadaknak. Minden kacsa és nem kacsapuskás izgatottan várja augusztus 15-ikét, melyen a hosszú pihenő után ismét nyakába akasztja fegyverét, hogy vadász-szenvedélyét legalább némi részben kielégítse. Az aradi vadásztársaság, mely jórészt csak sport-mulatságból vadászik, rég várja már e napot, hogy társas vadászkirándulásait megkezdhesse.

— **Diagnózis.** Orvos: Önnek, asszonyom, nem kell egyéb, mint föltétlen nyugalom.

Paciens: De kedves dr., nézze meg legalább a nyelvemet is.

Orvos: Ennek is föltétlen nyugalom kell.

— **Öngyilkos örmester.** Kedden t. hó 7-én Mezőhegyesen — mint nekünk írják — egy Lovászi nevű méntelepi örmester szíven lötte magát. Tettének oka az, hogy állítólag alaptalan vádat emeltek ellene. Tettesén Mezőhegyes előkelősége mind résztvett.

— **Bagolysemű gyermek.** Ezelőtt két héttel eltűnt Elek János fűtőnek tizenkét éves fia. Hiába kereste, nem bírt ráakadni. Tegnap is a véletlen adta vissza a fiut. A rendőrség ugyanis éjjeli razzijára alkalomával elosipett egy suhanczot, ki a szárazhíd fejének egy keskeny, de igen mély üregében szunnyadozott. A nyílás oly hosszú, hogy a benn fekvő alakot kézzel elérni nem lehetett, így szuronynyal kellett onnan kipiszkalni. Be-

kisérték. Az alkapitány előtt azt vallotta, hogy ő Nagy György, orosházi árvagyermek. (Apját leütötte a hajókötel, anyja mosónő volt, éjszakai munkában meghütötte magát, forró lázt kapott, meghalt.) Reggel azonban kiderült, hogy az ifju uracs anzagolt, mert ő sem nem árva, sem nem Nagy György, hanem Elek Gyula, ki megunva az apai fegyelmet, megszökött hazulról. Azóta abban az oduban tartózkodott, s — mint mondja — annyira megszokta a sötétséget, hogy nappal csak akkor mozdult onnan ki, ha gyümölcsöslésre indult.

— A hatóság igazságtalan. Nincs Aradon még egy olyan nyelves asszony, mint özv. Radocsányi Mártonné, de nincs is anynyi baja a rendőrséggel egyiknek se, mint épen neki. A hatósági közegeket folyton szidja, gyalázza, s igazságtalannak mondja. Tegnap Nyáry Béla alkapitány hasonló kihágásért olvasta rá a büntetést, mire Radocsányiné leirhatlan kiáltozásba kezdett, leszidta az egész városházát, mely — ugymond — kizárólag az ö t ö n k r e t é t e l é r e l é t e s ü l t. Olyan nagy lármát csapott, hogy a hivatalokból összefutottak az emberek, akik kellő respektussal tekintették meg Arad város legnagyobb hangú özvegyét, ki a tegnapi stiklijével újabb büntetést érdemelt ki.

— Körözés. Sch w a r t z Benjám püspökadányi 30 éves, izraelita lakos valószínűleg megunta a házasságot, mert feleségét és két gyermekét minden szó nélkül ott hagyta és augusztus 1-seje óta nem találják. Debreczen város polgármestere körözeti és kéri megtalálása esetén visszatoloncolását.

— Beszűntett dalorák. A következő értesítést vetjük: Tudósítottak a „Kölcsy-dalkör“ t, működő tagjai, miszerint az összes jeleket — tekintettel szeretett karmesterünket ért súlyos csapásra — újabb intézkedésig beszűnttetnek. Az elnökség.

— Villámsújtott lovak. Mihucz Mózes magyarádi gazda folyó hó 10-én — mint levelezőnk jelenti — kint szántogatott a határban, mikor hirtelen borulni kezdett. Mihucz el akarta végezni a még hátralévő kevés szántást, pedig már csepegni is kezdett. Egy hirtelen támadt esőroham és egy vakító fénysugár szinte elkábította Mihucz Mózeset s mire az ijedségtől magához tért, akkor látta csak hogy két lovát agyon sújtotta a villámütés.

— Névmagyarosítás. Lövenstein Ignác aradi lakos folyamodott a belügyminiszterhez, hogy vezetéknevét Léva-ira változtathassa. A belügyminiszter a kérelemnek helyt adott.

— Hangverseny a Hegyalján. Dankó Pista jeles zeneszerzőnk folyó hó 15-én Nikolics Döme aradi ügyvéd meghívására Gyoron hangversenyt rendez. E napon az aradi ifjuság egy része is kirándul a Hegyaljára, hogy a zeneszerző és a magyar dalköltés mellett tünthessen.

— Az angol orfeum. A „Fehér Kerest“ben működő angol daltársulathoz tegnap érkezett meg egy új karmester s egy új excentrikus komikus. Ezzel együtt a program is változik.

GYÁSZROVAT.

† Schönthal Margitka. Schönthal Gyula, aradi jónévű zeneszerző két éves kis leánykája halt meg vasárnap difteritiszben. A kedves gyermek temetése tegnap ment végbe nagy részvét mellett. A „Kölcsy-dalkör“, melynek Schönthal Gyula karnagya, koszorút helyezett a ravatalra, s a sírnál megható gyászdalokat énekelt.

† Zehe Jánosné elhunytáról vettünk mély részvétet értesítést. A gyászoló család a következő gyászjelentést adta ki: Zehe János, a maga, nemkülönben Millig József veje és Ilmanna István, a megboldogultnak testvére, ennek gyermekei István és Józsi nevében, fájdalommal telt szívet jelentik feledhetetlen drága hitvestársának, illetőleg napának, hugának és nagynénének Zehe Jánosnének a szül. Ilmanna Annának életének 64 ik évében, f. évi augusztus 11-én éjjeli 11 órakor hosszas betegség kiállása után bekövetkezett halálát. A szeretett drága halott porai hétfőn, augusztus 13-án d. u. 5 órakor fognak eltemettetni. A megboldogultért a gyászmise, kedden, augusztus 14-én reggeli 9 órakor lesz a világosi róm. kath. plébánia templomban megtartva. Világoson, 1894. augusztus 12. Az Öröknyugalom és hála virasszonhamvai fölött;

TANÜGY.

Az „Aradvidéki Tanító-egylet“ és a tanszerkiállítás.

Hazánk tanügyi viszonyai dacára az utolsó évtizedben tapasztalható rohamos fejlődése mellett, még egyik-másik téren sok tenni valót kíván. Eppen azért, ha valamelyik parlagon maradt rész kultiválás alá vétetik a kormány avagy a kulturális társuletek részéről, úgy az „Aradvidéki Tanító egylet“ mindenkor ott található a nagy munkában majd mint előharcost, majd mint annak fáradhatatlanul munkálkodó tagját. Örömmel ragad meg minden alkalmat, mely tanügyünk előmozdítását célozza és azt hathatósan igyekszik támogatni. Így tehát, midőn hírül vette, hogy a f. évben országos tanszerkiállítás lesz Debreczenben, azonnal intézkedett, hogy a kiállítás érdekében szélesebb körű mozgalmat indítson.

Tanszereink és ezzel kapcsolatosan szemléltető eszközeinknek tökéletesebbítése valóban égető szükségképpen állott elő az újabb időkben, mivel a czélszerű és hasznavehető tan- és szemléltető eszközök az iskolai oktatásnál a fél sikert már előre biztosítják. A nagyobb szabású kiállítások, különösen pedig e hó 18-án megnyíló debreczeni országos kiállítás, mely specialiter a tanszereket ölelte fel, határozottan nagy befolyással lesz tanszereink czélirányos fejlesztésére.

Egyletünk tehát megbizta egyik tagját, hogy a kiállítás ügyében az illetékes tényezőknél lelkesedést keltsen, hogy mily arányban sikerült úgy a nagy közönség, mint az egyleti tagok között toborzani, azt nem őrizhetjük ellen, annyit azonban megemlíthetünk, hogy szavunk eredmény nélkül nem hangzott föl a zusztaban.

A XXIV. közgyűlésünk elhatározta: a) hogy egyletünk mint kiállító részt veszen, b) Balázs Ferencz egyleti tagtársat az egylet képviselőjében felkéri, hogy az ottani szakszerű előadásokat megfigyelve, négy napon ép tanulmányozza a kiállított tárgyakat és majdan a kiállítás egészéről, részleteiről és hatásáról kimerítő jelentést tegyen, c) továbbá felhívta a tagokat, hogy minél számosabban látogassák meg a kiállítást.

Ez alkalommal helyén valónak találom, miután a kiállításra való jelentkezésnek és a tárgyaknak elszállítására határideje tel, hogy az A. V. T. E. t. tagjainak és a nagyérdemű közönségnek becses tudomására hozom, miképen egyletünk a következő dolgokkal vesz részt a kiállításban:

Egyleti oklevél minta	3 drb.
„ tagok névsora	1 példány
„ alapszabályok	1 kötet
Az „Aradvidéki Tanító-egylet“ 1871/72.	1 füzet
„Emlékkönyv“ az A. V. T. E. 10 éves fennállása alkalmából	1 kötet
Allatrendőrök a gazdaságban	1 füzet
Szózat Magyarország népevelőihez	1 „
Erzelgés-e az állatvédelem	1 „
Az állatvédelem világszövetsége érdekében	1 „
Tanulmányok a női emancipáció köréből	4 „
Az iskolakertről	1 „
A nőnevelés hiányairól	1 „
Hephata	1 „
A fáfaragászat meghonosítása	1 „
Aradváros tanügyi története	2 kötet
Időszaki közlemények	1 füzet
A tanügyi kamara	1 „
Comenius ünnepi emléklap	1 „
Hiradó	4 „
Népiskola és az iparnevelés	1 „
Az AVTE. Társháza	1 „
Az AVTE. könyvtárának névjegyzéke	1 „
A felnőttek oktatásának reformja	1 „

Aradmegye népoktatási intézeteinek névtára	1 füzet
Az agyvelő és a szellem	1 „
Számtani példatár egy vázlattal	1 „
Iskolai dalok	1 „
Emlékirat az aradi tanítók szegedi utjáról	1 „
Emlékirat a szegedi tanítók aradi utjáról	1 „
A kis-köruti államilag segélyezett polg. leányiskola fényképe	1 példány
A Haszinger-utcai községi elemi leányiskola fényképe	1 „
A Szt.-Péter-teri községi elemi fiúiskola fényképe	1 „
A kapa-utcai községi elemi leányiskola fényképe	1 „
A gáji kisdödöda fényképe	1 „
Csák-féle számológép	1 „
Segédeszközök a helyesírás tanításához	1 „
Különböző nyomtatványok	1 füzet

Mindezek egyletünk saját kiadványait vagy tulajdonát képezik.

Végül megemlítem még, hogy a kiállítás megtekintésére a következő tagtársak rándulnak fel: Márai Mátyas, egyl. elnök, Záray Odön igazgató, Gellér János igazgató, Nidermayer Tóbiás, Brusch Alajos, Szilágyi György, Gregus János, Schrod György, Balázs Ferencz az „A. V. T. E.“ képviselőjében.

B. F.

SZÍNHÁZ, IRODALOM, MŰVÉSZET.

* Aradi írók premiérje. Két aradi író élte át vasárnap az első premier izgalmait: Horváth Elemér, tehetséges hírlapíró-társunk és Lengyel Sándor, megyei aljegyző. Horváth Elemérnek „Pályatévesztettek“ című bohózata, szatirikus hangon tartva, változatos jelenetekben tesz nevetségessé elérhetlenek után ágaskodó embereket, míg Lengyel Sándor „Ideálok“ című kis vígjátéka egy poetikus lelkű leány csalódását vázolja kedvesen. A leányka, az ablakon át megismer egy csinos urat, akiről — mert az reggel jár haza s délből kel fel — azt hiszi, hogy író. Természetesen szerelmes lesz bele, s csak akkor ábrándul ki, mikor megtudja, hogy az ő ideálja nem író, csak — pinczér. A szereplők közül első sorban Nagytalusy Juliska, a bájos és nagy reményekre jogosító naiva, azután ifj. Polgár Károly, Laezkó Aranka, P. Turner Ilka, Gyarmati, Kisfonti és Morvai érdemlik meg az elismerést. A nagy közönség mindkét szerzőt zajos tapsok között többször hívta a lámpák elé.

— Szintársulat Kisjenőn. A kisjenői nyári egyhanguságot — mint levelezőnk onnan értesít — Báródy Károly szintársulata teszi kellemessé. A 18 tagból álló szintársulat, melynek előadásait intelligens közönség nézi, szép erkölcsei és anyagi eredménnyel működik. Meg is érdemli a tarsulat a pártolást, a melynek szabatos és sok tanulásra való előadásaival a kisjenőiek teljesen meg vannak elégedve. A közönség keovencei Báródyné Csányi Jusztin (primadonna), Jeszenszky né (dramai zende), Nyáray (bariton), Jeszenszky (bonvivant). Az igazgatóság dicséretes buzgalmat fejt ki, hogy a közönség igényeit kielégíthesse. E végből sikerült Fáy Szerenát, a nemzeti színház művésznőjét három előadásra megnyerni, ki a Czigány, Vasgyáros és Lecouvreur Adrienne-ben lép fel. Fáy Szeréna első vendégfellépte a Czigányban, hol Rózsi szerepét játszotta nevének megfelelő művészettel várakozáson felül sikerült. A hatás felvonásról-felvonásra növekedett. Fáy mellett kitűntek még Báródyné és Jeszenszky. A jövő héten színre kerül: Udvöske, Nebánta virág, Madarász, Az asszony verve jó.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Eljárt az ítélet. Szenetra György aradi szabómesternek még a tavalyi év folyamán odaadta tisztítás végett Suciú János dr. aradi ügyvéd egy rend ruháját. Szemetra György azonban a helyett, hogy tisztította volna a ruhát, betette zálogba és az

erte kapott 5 frtot elköltötte saját czéljaira. Az aradi kir. törvényszék a tegnapi tartott vég-tárgyaláson a renométját eljászott szabót egy évi börtönrre és egy évi hivatalvesztésre ítélte.

§ Felmentő ítélet. Az aradi kir. törvényszék Kriszta Gaora és Huj György ellen folamatban levő okirathamisítás, hamis eskü és hamis tanuskodás vádját a tegnapi tartott vég-tárgyaláson, kellő bizonyítékok hiányában elejtette és Kriszta Gaora, valamint Huj György felmentő ítélettel távoztak a tárgyalási teremből.

TÁVIRATOK.

Kitüntetések.

Budapest, auguszt. 13. (Saj. tud. táv.) Mint értesülünk, a király *Schneider* József kolozsvári ítélőtáblai tanácsbírónak a Szent-István rend kiskeresztjét, dr. *Kreyzell* Aurél sárosvármegyei főorvosnak a királyi tanácsosi címet, *Virosztek* András nyug. pénzügyőri szemlésznek a koronás ezüst érdemkeresztet adományozta.

Hieronymi a királynál.

Budapest, augusztus 13. (Saj. tud. táv.) A „Bud. Corr.” jelenti, hogy *Hieronymi* Károly belügyminiszter ma Ischlbe érkezett, hol ő felsége valószínűleg holnap kihallgatáson fogadja.

Uj főispánok.

Budapest, augusztus 13. (Saj. tud. táv.) A „Bud. Corr.” jelentése szerint *Rudnay* Bélát, Komárom-megye eddigi főispánját Hontmegye főispánjává nevezték ki, az ő helyét pedig *Sárközy* Aurél fejérmegyei alispán fogja elfoglalni.

Párbajozó hölgyek.

Nagyszombat, aug. 13. (Saj. tud. táv.) Két urhölgy, nyilván szerelmi viszály miatt párbajozott. Veletlenül napernyők voltak a fegyverek és kihívás nem előzte előre tudni, hogy tragikus fordulat következik be. A párbaj helye az uszoda előtti tér lett, hol épen férfiak órája volt s mivel a két hölgy lovagjai a vízben lubickoltak, segéd nem lehetett jelen. Így tehát segédek nélkül folyt le a borzasztó harc s a téren két összetépett napernyő, nagy számú picziny hajfürtöcske ott maradt.

Lukácsiu pöre.

Szatmár, augusztus 13. (Saj. tud. táv.) *Lukácsiu*nak, a híressé vált izgatónak, mint értesülünk, a románok martirjának újabb rágalmaszasi perét e hó 21-én fogja tárgyalni a szatmári kir. törvényszék, mely alkalomra a szegedi államfogházból fedezet alatt megy *Lukácsiu* Szatmárra.

Házbeomlás.

Sopron, augusztus 13. (Saj. tud. táv.) A soproni új városház mellett levő Tschurlház tegnapi éjjel beomlott. Mivel a mellette levő Ilias-ház is veszélyben forgott, még az éj folyamán ki kellett abból költöztetni 15 családot. A beomláskor a városháza hátulsó állványa össze-vissza tört, ami — ha másnap történik — sok embert agyonütött volna.

Élelmes guvernant.

Temesvár, augusztus 13. (Saj. tud. táv.) *Thekla von Henule* müncheni guvernant feljelentést tett, hogy szombaton Temesvár és Budapest között több ezer

márka készpénze elveszett. *Bandl* főkapitány személyesen vizsgálta meg az ügyet, s a kisasszonytól azon felvilágosítást nyerte, hogy ő pár hét előtt egy 62,000 márkás főnyereményt csinált, s tanuk szerint kapott is Münchenből egy sok pecsetű levelét. A guvernant szombaton Pestre indult s utközben táskáját felbontva, ijedten sikoltott fel: „hol a pénzem, elveszett a pénzem.” — Rögtön visszajött Temesvárra s ekkor tette meg a följelentést.

A főkapitány rögtön sürgönyözött Münchenbe, honnan délben az a válasz érkezett, hogy *Thekla von Henule* tisztos család gyermeke, de iparlovagnő s Bécsben már fenytő vizsgálat alatt állott. Münchenből jelenleg körözik, az általa említett főnyereményből pedig egy szó sem igaz. A guvernant bevallotta hazugságát s kijelenti, hogy csak azért vetemedett erre a stiklire, mert magának gondatlan furdóztást remlét biztosítani. Miután nem károsított senkit, egyszerűen bírói felügyelet alá helyezték.

Elítelt gyilkosok.

Kolozsvár, augusztus 13. (Saj. tud. táv.) *Kund* Bela híres oroszánvadász gyilkosainak pörét ma kezdte tárgyalni a törvényszék. A tett elkövetésével vádolt három vadász beismeri, hogy *Kund*ot az erdőben ütötték agyon s fosztották ki, mert az erdőmesternek tartották. A tettesek a gyilkosság elkövetését iparkodnak egymásra kenni. A törvényszék ez ügyben a tárgyalást délelőtt tizenkét órakor befejezte s az ítéletet délután kihirdette, mely szerint *mindhárom vádlott szándékos emberölés és lopás büntetéseért összbüntetesként 13 évi fegyházra ítéltetett.* Vádlottak és a kir. ügyész felebezett.

Vasuti szerencsétlenség.

Bánffy-Hunyad, aug. 13. (Saj. tud. táv.) *Fränkel* iparvasutjának próbáján egy kocsi fékje eltörvén felborult, s a bennülük kiestek. *Borsos* főjegyző, *Kertész* főbíró könnyen, *Putoka* főmérnök és fia pedig súlyosan megsebesültek. *Valkói* bíró agyrázkódást szenvedett.

Az osztrák cheque törvény.

Bécs, auguszt. 13. (Saját tud. távirata.) A reichsrath megnyitása után a képviselőházban egy chequetörvényre vonatkozó törvényjavaslat fog benyújtani. E törvény megalkotása annál sürgősebbnek mutatkozik, miután az ércpénz nagyobb fizetéseknel hamar terhessé válik és ennélfogva a cheque-forgalom emelése fog bekövetkezni. Nehány ellenzéki képviselő nyomban a képviselőház megnyitása után azon sürgős javaslatot fogja tenni, hogy a választási felhívások cenzurálására vonatkozólag törvényes intézkedés történjen.

Croy herczeg állapota.

Bécs, augusztus 13. (Saj. tud. táv.) *Croy* Ferencz tábornagyalapota változatlan. Az elmúlt éjjelt nyugtalanul töltötte és megtagadja minden táplálék bevétele. A szivgyengesége állandó.

Elhunyt másodállamtitkár.

Neuhaus, augusztus 13. (Saj. tud. táv.) *Barthos* János, ki az ő Felsége személye körüli miniszteriumban sok évig másodállamtitkár és hajdan beszélyiró volt, 73 éves korában meghalt.

KÖZGAZDASÁG.

Az aratás.

— Saját tudósítónktól. —

Szomoruan néz az idén a gazda a késői vetemények termése elé, mert egyrészt a nagy hőség, másrészt meg a hosszas szárazság a növényzetet jórészt már tönkretette. Az eső, mely végre beállott, többnyire már nem sokat használt s legfeljebb azt eredményezte, hogy az elfonnyadt növény valamicske termést mégis csak fog hozni. Valóságos szerencse ily körülmények között, hogy a gabonaművek hozama kielégítő volt. A buza ugyanis, a melylyel be volt vetve 5.645.066 kat. hold, 38.923.837 mmázsa, rozs a 2.174.987 kat. holdnyi területen 14.659.856 méterm., az árpa az 1.856.749 holdon 12.197.746 és a zab az 1.740.983 holdnyi területen 10.657.192 métermázsa termést adott.

Ily eredményre pedig aligha lehetett számítani, mert noha az — a zab kivételével — nem felel is meg a múlt évinek, mégis töképpen minőségre nézve túlszárnyalja a várakozást. — A tegnapi napon érkezett híreink a következők:

O-B é b a. (Torontál-m.) aug. 13. A nagy hőség és szárazság folytán a késői vetemények napról-napra silányabbakká válnak. A legelők és kaszálók is vannak perzselve. A gabnacséplés folyamatban van. A buza, rozs és árpa 6-8, a zab és tavaszi árpa 3-5 mm. átlagot ad. A mag minősége, főleg a buzáé, igen jó.

Uj-Arad, (Temes-m.) aug. 13. A gabonát javában csépelik, az eredmény a következő: buza 85 mm. (sulya 82-83 kgr.) rozs 8 mm. (sulya 74-75 kgr.), árpa 7 mm. (sulya 58-70 kgr.) zab 7 méterm. Az őszi repoze nagyon gyenge termést adott. A nagy szárazság miatt a kapás növények folyvást hanyatlának; a dohány 6-8 mm. igér holdanként. A szőlőt a phylloxera végkép tönkretette.

Békés-Csaba, aug. 13. A múltkorai esőzések nem sokat használtak az elfonnyadt növényzetnek; az eső elkésve is jött, aztán oly csekély mennyiségben, hogy ezt a kökemény talaj úgy szőlőn meg sem érezte. A tengeri aligha fog többet adni 3-4 mm. átlagnál, a dohány és répa szintén rosszul áll. A gabonaművek közül a buza 5-7, a rozs 8-10, a zab 7-9 és az árpa 9-11 mm. magot adott holdanként. A szem minősége, különösen a buzáé (80-85 kilós) igen jó.

Aradi gabnavásár.

— Saját tudósítónktól. —

Arad, augusztus 13.

A csekély hozatalhoz meglehetősen nagy számban voltak vevők, minek folytán az ár a buzánál 5-10, árpánál pedig 10-15 krajczárral javult.

Más gabonaművek jelentéktelen hozattal, változatlan áruk mellett keltek. Irányzat szilárd.

Eladatott:

buza 500 mmázsa 5 frt 50 krtól 6 frt 15 krig.
árpa 300 mmázsa 5 frt 20 krtól 5 frt 50 krig.
rozs 50 mmázsa 4 frt 70 krtól 4 frt 80 krig.
tengeri 5 frt 20 krtól 5 frt 40 krig.
zab 5 frt 30 krtól 5 frt 60 krig.

— A vetések állása. A földmivélségi miniszter a vetések állásáról hivatalosan a következőket jelenti: Julius hó második fele többnyire száraz volt, a minek folytán a termés sok helyett teljesen tönkre ment. Gyengék a kapásnövények, a kertivetemények és hűvelyesek és a sarju termés csekély kivétellel csaknem mindenütt az alföldi részeken lesült; minthogy a legelők is nagyon koparak, a jószág csakis a tarlókra és rétekre járhat ki. Egyáltalában véve a kukorica, burgonya, répa, takarmány és dohány az idén nagyon rosszul áll az említett vidéken, s most már az eső, a mely azonban még mindig késik — sem segíthetne ott sokat a vegetáción. — Különösen sokat szenvedtek és szenvednek a déli és délnyugati megyék. Jók a terméskilátások az erdélyi részekben; némely felvidéki részeken is elég kedvezők, de az eddigishez nem is hasonlíthatók. Legnagyobb baj kétségkívül a takarmányművek rossz termése. Körülbelül 20-25 vármegye

teületén nem sikerült a sarjatermés a mesterseges takarmány másod- és harmadtermése sem, úgy, hogy ma már a télire elrakott takarmányon és szalmán él a jószág. Az ország számos vidékén a gazdák takarmányinségtől tartanak; bekövetkezik ez annál is inkább, mert a múlt évi elég gyenge szálas takarmányterméshez viszonyítva idei termésünket, aligha lesz az 60-70%. A nagy hőség és aszály, mely már caekély megs akitásokkal 1 és fél hónapja tart, az őszi gabonaneműeknek kevésbé, ellenben a tavasziaknak már inkább ártott; a tavaszi árpa és zab, valamint a tavaszi buza és rozs is helyenkint megszorult, jaza szemü. Az őszi buza és rozsban sokkal kevesebb a laza szem, mint az utóbbi években s általában véve hangsúlyoznunk lehet, hogy régen nem termett Magyarországon hasonló jó minőségű és súlyos gabona.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok. 1894. évi aug. hó 11-én. Hízott sertés árak: 1. Magyar első rendű: 1. Öreg nehéz (páronkint 400 klgon felüli súlyban) 40.-41. krig. Öreg közép (páronkint 300-400 kilogramm súlyban) 40.-41. krig. Fialat nehéz (pkint 320 klgon felüli súlyban) 42.-42.5 krig. Fialat közép (pkint 251-320 klg. súlyban) 42.-43. krig. Fialat könnyű (pkint 250 klg. terjedő súlyban) 44.-45. krig. II. Magyar eszedett: Nehéz (páronkint 280 klgon felüli súlyban) 40.-41. krig. — Közép (pkint 220-280 klg. súlyban) 41.-42. krig. — Könnyű (pkint 220 klg. terjedő súlyban) 43.5-44.5 krig. — Szerbiai: Nehéz (pkint 260 klg. felüli súlyban) 42.-42.5 krig. Közép (páronkint 220-260 klg. súlyban) 42.-42.5 krig. — Könnyű (páronkint 220 klg. terjedő súlyban) 42.5-43.5. krig. Sertés létszám 1894. aug. hó 9-én volt készlet 186,140 darab. 1894. augusztus hó 10-én felhajtattott: 1979 drb. 1894. augusztus 10-én elszállított 2994 drb. 1894. aug. 11-én maradt készletben 185,134 drb. — A hízott sertés üzletirányzata: változatlan.

Szeszűzet.

— Augusztus 13. —

Mai jegyzéseink: Készaru nagyban nyers szesz 54.50. kicsinyben 54.75 hordó nélkül per 100 liter %, beleértv. 85 frt fogyasztási adót.

Budapesti gabnatőzse.

— Az „Aradi Közlöny” távirati tudósítása. —
Budapest, augusztus 13. d. n. 5 óra.

F	a	j	Irányzat	100 klg. ár	frttól frtig
Buza búnsági uj				6.80	6.85
Buza tiszavidéki				6.55	6.80
Buza pestvidéki				6.55	6.80
Buza fejeermegyei				6.55	6.80
Buza bácskai				6.55	6.80
Roze uj, I-ő rendű				5.05	5.10
Roze uj, II-od rendű				4.95	5.05
Arpa takarmány				5.50	5.90
Arpa égetni való				7.30	8.40
Arpa sörfőzdei				6.20	7.-
Zab				5.70	6.-
Tengeri bálnási				5.75	5.85
Tengeri másnemű				5.75	5.85
Káposzta-repoze bálnási				9.-	9.50
Köles				6.62	6.64
Buza szept.-okt.				7.04	7.05
Buza márcz.-ápr.				5.16	5.18
Buza máj.-jun.				5.72	5.74
Roze szept.-okt.				6.05	6.07
Tengeri jul.-aug.				5.80	5.82
Tengeri aug.-szept.				9.60	9.65
Tengeri októberre					
Zab márcz.-ápr.					
Zab szept.-okt.					
Káposzta-repoze aug.-szept. 1894.					

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru és értéktőzsdén.

Budapest, 1894. augusztus 13.

Magyar aranyjárdék 4%	121.80
Magyar koronajárdék 4%	96.10
Magyar arany 4 1/2%	126.50
Magyar ezüst 4 1/2%	102.-
Magyar keleti vasút 1876.	124.-
Magyar földterhermentesítési kötvény	95.50
Magyar italmegváltási kötvény	100.-
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	96.-
Magyar nyeresemény-sorajegy kölcsön	152.25
Tiszasszabályozási és szegedi kölcsön	143.-
Oszták papírajárdék	98.50
Oszták járdék ezüst	98.50
Oszták járdék arany	122.-
Korona járdék	98.-
1860-ki államsorajegyek	146.-
Oszták-magyar bankrészvény	1012.-
Magyar hitelbank részvény	451.-

Oszták hitelintézet részvény	362.-
Oszták-magyar államvasút	354.50
20 irankos arany (Napoleonkor)	9.87
Német birodalmi márka	61.05
London	124.70
Páris	49.40

LEGTÜNETHI ÉSZLELETEK.

Hó és nap	L é g n y o m á s milliméterekben		Hőmérséklet C°	
	legma- gásb	legalan- tobb	legma- gásb	legalan- tobb
Aug. 4	760.0	754.6	31.9	17.0
" 5	63.8	62.5	23.2	14.8
" 6	64.8	62.0	23.3	14.7
" 7	62.6	59.9	31.0	16.4
" 8	60.7	59.4	32.4	15.8
" 9	60.8	59.1	33.1	18.7
" 10	60.3	57.2	31.3	17.8

Hó és nap	S z é l		Felhőzet általában	Észrevétel
	iránya	erőss.		
Aug. 4	DK.	6	félderült	—
" 5	K.	4	félborult	2.4 reggel esett
" 6	K.	4	derült	—
" 7	DK.	5	derült	—
" 8	K.	4	derült	—
" 9	DK.	5	derült	—
" 10	K.	6	félborult	11. este zivatar

POSGAY LAJOS dr.

VIZJELZÉS.

1894. évi augusztus hó 13-án reggel 7 órakor észlelt víz-állások, időjárás és hőfokok a marosi és tiszai vízmérczén.

Észlelési állomás	Hőmérsék C°	Időjárás	Vizállás cztimétr.	Jégvastagság cztimétr.
Branycska	+ 15°	borult	— 22	—
Arad	+ 14°	derült	— 114	—
Makó	+ 18°	derült	— 6	—
Szeged	+ 16°	derült	— 6	—
Gyoma	—	—	—	—

A + jel a 0 feletti hőmérsék és vizállásokat jelzi.
A - jel a 0 alatti hőmérsék és vizállásokat jelzi.
Arad, 1894. augusztus 13.

A m. kir. folyammérnöki hivatal.

IDEGENEK NÉVSORA.

— Augusztus 13. —

Fehér Kereszt szálloda: Dr. Geszti A. kir. aljárás-bíró, Butyin. Barbara Vida magánzó, Nagyvárad. Csák Károly hivatalnok, Nagyvárad. Charles Legrand, Páris. Ifj. Szeidner Gyula fakereskedő, Berzova. Milkó J. fakereskedő, Szeged.

Arany Kulcs szálloda: Gavora József reál tanuló, Budapest. Marton János magánzó és fia, Vinga Kollár György magánzó, Nagylak. Streker Sebestyén asztalos, Uj-Szt-Anna. Osváth Gyula reszelővágó, riski.

Vasúti szálloda: Besán József lelkész, Gyula. Popovits György utmester, Nagyhalmagy. Dr. Braun Zsigmond ügyvéd, Temesvár. Rózsa Dávid fakereskedő, Makó. Drágan Aurél lelkész, Gillad. Reinlein Márton kereskedő, Zenta.

Felelős szerkeszto. Vass Géza.

493/1894. pm.

3-3.

Hirdetmény.

Az első aradi gyártelep részvénytársaság Sága külvarosban fekvő szeszgyára vizeinek a Holtmaros — most már élőviz-csatornába való levezetésére szolgáló, a nevezett külvarosi Eke-utczán a városi téglaverő helyeken átvonuló, fából tervezett csatornából álló vízi művek létesítésére engedélyért folyamodván, ezen kérvényt a hozzá csatolt tervekkel, valamint ezen tervekre tett szakértői véleményekkel, egy kulturtermérnöki hivatal észrevételeire a kérvényző által bemutatott nyilatkozattal együtt 1894. évi július hó 25-től augusztus hó 25-ig terjedő 30 napra hivatalos helyiségemben közszemlére kiteszem.

Egyidejűleg a kérvény tárgyalására 1894. évi szeptember hó 17. napjának d. e. 10 óráját határidőül, tárgyalási helyül pedig Arad sz. kir. város székházának tanács termét kitzuzom.

Egyidejűleg mindazokat, a kik a kérdés alatti vizimű által érdekelvők, felhivom, hogy a mű létesítése ellen netáni ellenvetéseiket akár a közszemlére való kitétel alatt írásban, akár a tárgyalás alatt szóval annál inkább előadják, minthogy ellen esetben a határozat további meghallgatásuk nélkül fog meghozatni.

Aradon, 1894. évi július hó 19-én.

Salacz Gyula

kir. tanácsos, polg. rmester.

10571. sz.

Hirdetmény.

Félreértések elkerülése végett figyelmeztetem a közönséget, hogy a nagyméltóságú kereskedelemügyi m. kir. miniszter urnak 1892. évi 14837. sz. a., valamint az 1893. évi 84892. sz. a. kelt rendelete értelmében Szent-István napján az ipari munka a következő módozatok mellett lesz végezhető és a következő üzletek lesznek a jelzett ideig nyitva tarthatók.

1. Egész napon át:

- a) cukrász és mézeskalács iparnál,
- b) a nyomda iparnál a halasztást nem tűrő állami és hatósági nyomtatványok, szinlapok, műsorok, gyászjelentések előállítása és széthordása,
- c) hirdalok elárusítása és széthordása,
- d) szodaviz gyártása, elárusítása és házhoz szállítása,
- e) fürdő intézetek,
- f) kenyér, péksütemény, tej és gyümölcs árusítása és házhoz szállítása,
- g) természetes virágok árusítása,
- h) szálloda, vendéglő, sör, bormérő, kávéház és kávémérő iparoknál, ide értve a házhoz való megrendeléseket is, vagy az ily üzletekben szokásos, bármely étel és ital kiszolgáltatása,
- i) bucsukon és ájtatosságra szolgáló gyülekezetekben az ugynevezett bucsu-czikkeknek, mint pld. imakönyvek, olvasók, viaszgyertyák stb. elárusítása,
- k) a kofák üzlete, a mennyiben az áruk üdülő és mulató helyeken vagy vásáron, illetve községen kívüli sátrak alatt, vagy valamely szokásos módon, állványon, asztalon vagy földön kirakva árusítatnak,
- l) élő állatoknak a szállítási eszközökből való kirakása és haza szállítása,
- m) jégfordás és házhoz szállítás.

2. Délután 2 óráig:

A borbély és fodrász iparnál az üzlethelyiségben, azontul csak magánlakásba, színházba, vagy hasonló előadások alkalmából házhoz hiva.

3. Déli 12 óráig:

- a) kisiparnál a sürgősen rendelt javítási munkák,
- b) a pékiparnál az áru elkészítése és szállítása,
- c) mészáros, hentes és kolbász készítő iparnál az elkészítés, elárusítás és szállítás, valamint a fűszer, bor, thea, csemege és lisztkereskedéseknél, nemkülönbén a szatócs üzleteknél.

Kelt Aradon, 1894. évi augusztus 3.

Sarlot Domokos
főkapitány.

M. kir. államvasutak. Üzletvezetőség Aradon.

16063/94. I. szám.

673. 3-3.

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. államvasutak Gyulafehérvár állomásán levő pályavendéglő bérletére ezennel zárt ajánlati pályázat hirdettetik.

A bérlet 1895. évi január hó 1-vel kezdődik és tart ezen időponttól számított három éven át, vagyis 1897. évi december hó 31-ig.

A bérleti feltételek a m. kir. államvasutak aradi üzletvezetőségének I. osztályában a rendes hivatalos órákban megtekinthetők, miért is ajánlattevőkről feltételeztetik, hogy azokat ismerik és egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják.

Az 50 kros bélyeggel és a borítékon „Ajánlat a gyulafehérvári pályavendéglő bérletére” felirattal ellátott ajánlatok lepecsételve f. évi november hó 20-án déli 12 óráig az alulírott üzletvezetőség I. osztályánál nyújtandók be.

Bánompeng fejében 100 azaz egyszáz o. é. forint készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban legkésőbb f. évi november hó 30-án déli 12 óráig a m. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége gyűjtőpénztáránál Aradon leteendő. Takarékpénztári betétkönyvek letét gyanánt nem fogadtatnak el.

Ezen feltételektől eltérő vagy nem a kitűzött határidőre beerkezett ajánlatok nem vétetnek figyelembe.

Az ajánlatok közt a választás szabadon, a bérösszegre való tekintet nélkül történik.

Arad, 1894. évi július hóban.

Az üzletvezetőség.

M. kir. államvasutak. Üzletvezetőség Aradon.

16063/94. I. szám.

673. 3-3.

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. államvasutak Gyulafehérvár állomásán levő pályavendéglő bérletére ezennel zárt ajánlati pályázat hirdettetik.

A bérlet 1895. évi január hó 1-vel kezdődik és tart ezen időponttól számított három éven át, vagyis 1897. évi december hó 31-ig.

A bérleti feltételek a m. kir. államvasutak aradi üzletvezetőségének I. osztályában a rendes hivatalos órákban megtekinthetők, miért is ajánlattevőkről feltételeztetik, hogy azokat ismerik és egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják.

Az 50 kros bélyeggel és a borítékon »Ajánlat a gyulafehérvári pályavendéglő bérletére« felirattal ellátott ajánlatok lepecsételve f. évi november hó 20-án déli 12 óráig az alulírott üzletvezetőség I. osztályánál nyújtandók be.

Bánompénz fejében 100 azaz száz o. é. forint készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban legkésőbb f. évi november hó 30-án déli 12 óráig a m. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége gyűjtőpénztáránál Aradon leteendő. Takarékpénztári betétkönyvek letét gyanánt nem fogadtnak el.

Ezen feltételektől eltérő vagy nem a kitűzött határidőre beérkezett ajánlatok nem vétetnek figyelembe.

Az ajánlatok közt a választás szabadon, a bérösszegre való tekintet nélkül történik.

Arad, 1894. évi július hóban.

Az üzletvezetőség.

10571. sz.

2-3.

Hirdetmény.

Félreértések elkerülése végett figyelmeztetem a közönséget, hogy a nagyméltóságu kereskedelemügyi m. kir. miniszter urnak 1892. évi 14837. sz. a., valamint az 1893. évi 84892. sz. a. kelt rendelete értelmében Szent-István napján az ipari munka a következő módokat mellől lesz végezhető és a következő üzletek lesznek a jelzett ideig nyitva tarthatók.

I. Egész napon át:

a) cukrász és mézeskalács iparnál,
b) a nyomda iparnál a halasztást nem tűrő állami és hatósági nyomtatványok, színlapok, műsorok, gyászjelentések előállítására és szét-hordása,

c) hirdapok elárúsítása és szét-hordása,
d) szodaviz gyártása, elárúsítása és házhoz szállítása,

e) fűrdő intézetek,
f) kenyér, péksütemény, tej és gyümölcs árusítása és házhoz szállítása,

g) természetes virágok árusítása,
h) szálloda, vendéglő, sör, bormérő, kávéház és kávémerő iparoknál, ide értve a házhoz való megrendeléseket is, vagy az ily üzletekben szokásos, bármely étel és ital kiszolgáltatása,

i) bucsukon és ajtatosságra szolgáló gyűlésekben az ugynevezett bucsu-czikkeknek, mint pld. imakönyvek, olvasók, viaszgyertyák stb. elárúsítása,

k) a kofák üzlete, a mennyiben az áruk üdülő és mulató helyeken vagy vásáron, illetve községen kívüli sátrak alatt, vagy valamely szokásos módon, állványon, asztalon vagy földön kirakva árusíttatnak,

l) élő állatoknak a szállítási eszközökből való kirakása és haza szállítása,
m) jég-hordás és házhoz szállítás.

2. Délután 2 óráig:

A borbély és fodrász iparnál az üzlethelyiségben, azontul csak magánlakásba, színházba, vagy hasonló előadások alkalmából házhoz hiva.

3. Déli 12 óráig:

a) kisiparnál a sürgősen rendelt javítási munkák,

b) a pékiparnál az áru elkészítése és szállítása,

c) mészáros, hentes és kolbász készítő iparnál az elkészítés, elárúsítás és szállítás, valamint a fűszer, bor, tea, csemege és lisztkereskedéseknél, nemkülönben a szatócs üzleteknél.

Kelt Aradon, 1894. évi augusztus 3.

Sarlot Domokos

főkapitány.

Utazó és kézi kofferek.

Kilényi C. és Társa

Arad Andrassy-tér 20. (Aréna épület.)

Van szerencsénk a mélyen tisztelt közönségnek valamint nagybecsült vevőinknek b. figyelmébe ajánlani a

nyári idényre

érkezett nagy választéku divat újdonságainkat veylok, franczia batlisztok, szatinok és delainekben, melyeket

olcsóbban mint bárhol

árusítunk el.

Nemkülönben ajánljuk nagy raktárunkat a legjobb gyártmányu vásznak, chiffonok, canavász, csinvat és asztalneműekben.

Midőn az eddig irányunkban tenusított b. pártfogásért köszönetet mondunk, kérjük ezt a jövőben is föntartani, miért is mint eddig is szolid és pontos kiszolgálást biztosítunk teljes tisztelettel

Kilényi C. és Társa
a „kék golyó“-hoz.

Nap- és esőernyők.

Nemez és szalmakalapok.

Czerna és sevevénykeztük harisnyák és nyakkendőök.

Iskolát látogató

fiúk vagy leányok egy aradi uri családnál

teljes ellátásra 744. 1-3.

előnyös feltételek mellett elfogadtnak.

Bővebb értesítést nyújt a kiadóhivatal.

1000 forint.

Egy szakértő kereskedő keres egy compánistát, ki 2—3000 frttal rendelkezik. 3 hónap alatt tiszta jövedelem 1000 frt, tőke és jövedelem biztosítva. Ajánlatok „1000 forint jövedelem“ czim alatt a kiadóhivatalban megtudhatók. 741. 1-3.

493/1894. pm.

3-3.

Hirdetmény.

Az első aradi gyártelep részvénytársaság Sága külvárosban fekvő szeszgyára vizeinek a Holtmaros — most már előviz-csatornába való levezetésére szolgáló, a nevezett külvárosi Eke-utczán a városi téglaverő helyeken átvonuló, fából tervezett csatornából álló vízi művek létesítésére engedélyért folyamodván, ezen kérvényt a hozzá csatolt tervekkel, valamint ezen tervekre tett szakértői véleményekkel, ugy a kulturmérnöki hivatal észrevételeire a kérvényző által bemutatott nyilatkozattal együtt 1894. évi július hó 25-től augusztus hó 25-ig terjedő 30 napra hivatalos helyiségemben közszemlére kiteszem.

Egyidejüleg a kérvény tárgyalására 1894. évi szeptember hó 17. napjának d. e. 10 óráját határidőül, tárgyalási helyül pedig Arad sz. kir. város székházának tanács termét kitűzöm.

Egyidejüleg mindazokat, a kik a kérdés alatti vizimű által érdekelvők, felhívom, hogy a mű létesítése ellen netáni ellenvetéseiket akár a közszemlére való kitétel alatt írásban, akár a tárgyalás alatt szóval annál inkább előadják, minthogy ellen esetben a határozat további meghallgatásuk nélkül fog meghozatni.

Aradon, 1894. évi július hó 19-én.

Salacz Gyula

kir. tanácsos. polgármeste r.

Országos vásár.

Gurahonczon a nyári országos vásár f. évi augusztus hó 21-én fog megtartatni.

743. 1-2. **Az előljáróság.**

3401. sz.

742. 1-1.

Erdészeti bértárgyak árverése.

— Az alulírt főerdőhivatal kerületében levő erdőtisztások és egyéb erdészeti bértárgyaknak folyó évi november hó 1-től leendő bérbeadás végett az árverések a következő sorrendben fognak megtartatni.

Folyó évi augusztus hó 27-én d. e. 10 órakor a lippai főerdőhivatal irodájában, valamint a csálai erdősz irodájában. Folyó évi augusztus hó 28-án d. e. 10 órakor a berzovai erdősz irodájában és Szépfalu község (Schöndorf) házában. Folyó évi augusztus hó 29-én d. e. 10 órakor a pécskai és radnai erdőszek irodájában. Folyó évi augusztus hó 30-án d. e. 10 órakor az apátfalvai és sistároveczi erdőszek irodájában.

A részletes feltételek, valamint az árverés alá kerülő bértárgyak kimutatása ezen főerdőhivatalnál és az illető erdőgazdálkodásoknál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Lippán, 1894. évi augusztus 8-án.

M. kir. főerdőhivatal.

Aradmegyében egy ³⁴¹1100 holdas kies fekvésű — és a vasuti állomáshoz fél órára távol fekvő birtok — gazdasági épületekkel s az összes igavonó marhákkal együtt jutányos feltételek alatt eladó.

Felvilágosítást megbízott alólírott adhat.

Zubor Ádám

Kovaszinczon.

3-3.